

Internetové právo

Autorské právo na internetu II.

doc. Mgr. Tomáš Gongol, Ph.D.

Zákonné omezení autorského p.

- Přehnaně přísná ochrana vede k neužívání nebo naopak ignoraci právní ochrany
- Nalézt vhodnou **rovnováhu** mezi
Ochrana tvůrce ==a== Zájmy uživatelů
- Přílišná ochrana -> informační deficit národa
- Nedostatečná ochrana -> elektronická kopie knihy pokryje celý trh
- **Zákonné omezení** = obecné výjimky z výlučných práv
  - Taxativní výčet v zákoně
  - Nesmí být vykonáno na neospravedlnitelnou újmu autora
    - *užití pro osobní potřebu – ve velkém rozsahu jde o zneužití*

Volné užití a zákonné výjimky

- Užití pro osobní potřebu
- Rozmnoženiny pro předvádění při prodeji, demoverzi, shareware a freeware
- Citace a odkazy
- Katalogová licence
- Užití díla na veřejném prostranství
- Úřední licence
- Zpravodajská (reportážní) licence
- Časopisecká (mediální) licence
- Technická kopie při přenosu díla počítačovou sítí
- Půjčování a pronájem
- Výstavní licence

Užití pro osobní potřebu

- Užití pro osobní potřebu
  - *Za užití díla podle AutZ se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu... (§30 odst. 1 AutZ)*
  - Užití = Jedna rozmnoženina
    - Streaming
    - Downloading
  - Pro osobní potřebu = zájmová potřeba FO, studium apod. (nikoliv pro podnikání)
    - Platí jen pro FO a osoby blízké
    - Sdílení filmu v intranetové domácí síti je v pořádku
  - Nevztahuje se na počítačové programy, el.databáze

Rozmnoženiny pro předvádění při prodeji, demoverzi, shareware a freeware

- Dočasná rozmnoženina (příp. její šíření) za účelem předvedení zákazníkovi
- Demoverze – programy, hry (funkční a časové omezení)
- Shareware – užití na určitou dobu zdarma, poté již zákazník musí platit
- Freeware – zdarma, většinou pouze základní program

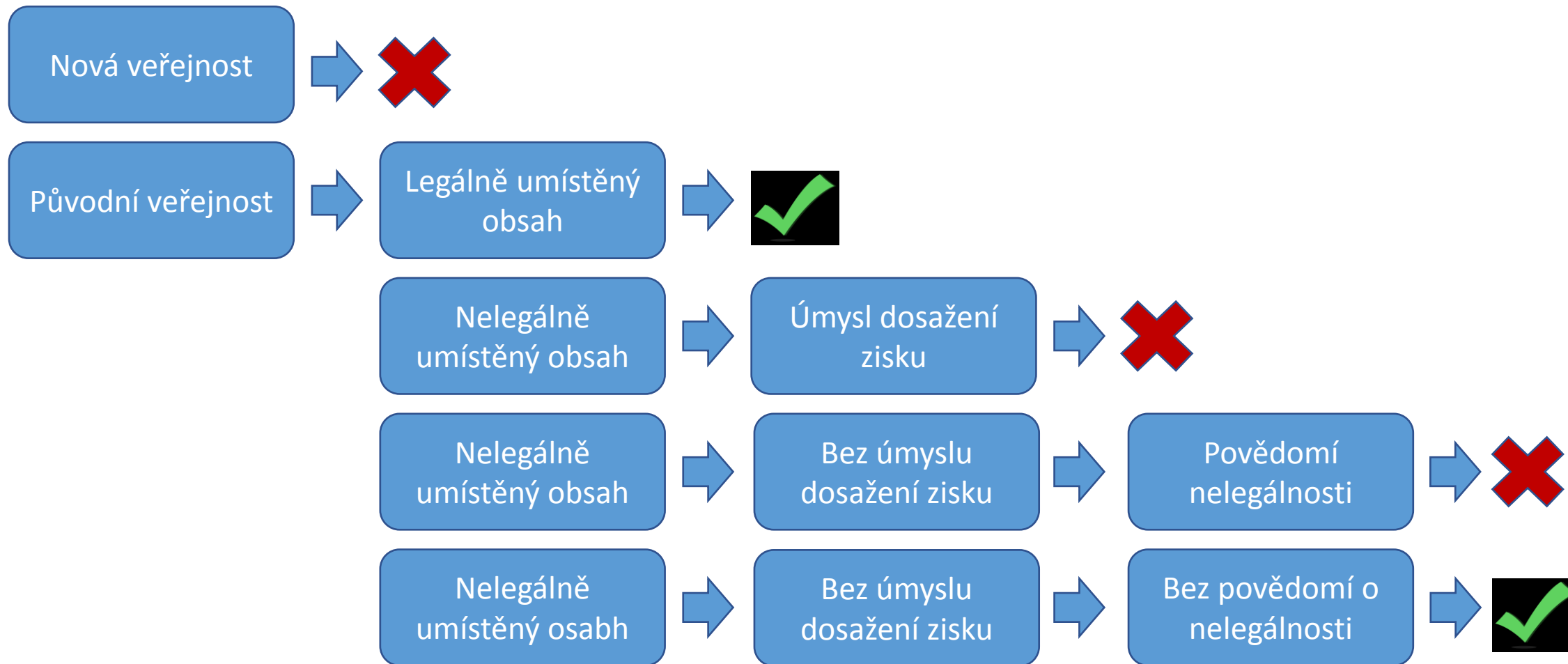
Citace a odkazy

- Citace malá
  - Uvedení výňatků v odůvodněné míře např. motto knihy
- Citace velká
  - Rozsáhlejší uvedení díla
  - Použitelné jen u vědeckého, kritického, odborného díla nebo pro výuku
- Užití díla v přednášce
  - Lze citovat dílo, promítat film (pak rozebírat!), předvádět počítačový program
- Odkazy na internetu (hyperlinky)
  - Přesun na jinou adresu bez vypisování
  - Jde o malou citaci (několik slov)

Hyperlinkování

- Obyčejný link
  - Jde vůbec o užití autorského díla?
  - Pokud odkazuje na závadný obsah, může jít o §40 odst. 1 AutZ (ohrožovací delikt)
    - *(1) Autor, do jehož práva bylo neoprávněně zasázeno nebo jehož právu hrozí neoprávněný zásah, může se domáhat zejména*
    - *...b) zákazu ohrožení svého práva, včetně hrozícího opakování, nebo neoprávněného zásahu do svého práva, zejména zákazu neoprávněné výroby, neoprávněného obchodního odbytů, neoprávněného dovozu nebo vývozu originálu nebo rozmnoženiny či napodobeniny díla, neoprávněného sdělování díla veřejnosti, jakož i neoprávněné propagace, včetně inzerce a jiné reklamy,...*
- Embeded link
- Bohatá judikatura ke zveřejňování odkazů:
  - Rozhodnutí SDEU C-466/12 ve věci Svensson v. Retriever Sverige
    - Kritérium „nové veřejnosti“
  - Rozhodnutí SDEU C-160/15 ve věci GS Media v. Sanoma
    - Kritérium výdělečné činnosti a povědomí o nelegálnosti
  - Rozhodnutí SDEU C-161/17 ve věci Cordoba

Odkazy na závadný obsah

„Licence“

- **Katalogová licence**
  - Zařazení kopie vystaveného díla do katalogu výstavy
- **Úřední licence**
  - Užití díla v odůvodněné míře pro úřední účely (řízení soudní, správní)
- **Zpravodajská (reportážní) licence**
  - Zaznamenání díla v reportáži nebo filmem
  - Jen nezbytný rozsah (ne celý koncert!)
- **Časopisecká (mediální) licence**
  - Možnost převzít uveřejněné dílo v hromadném sdělovacím prostředku do periodického tisku
  - Jde o „články časového významu“ o otázkách politických, hospodářských nebo náboženských.

Další užití

- Užití díla umístěného **na veřejném prostranství**
  - Vyjádření plastik či architektury fotografií, filmem, malbou atd.
  - bez toho by nešlo zhotovit např. pohlednici města
- **Technická kopie** při přenosu díla počítačovou sítí
  - Dočasné a náhodné technické rozmnoženiny
    - Zajišťují přenos v síti (**caching** v uzlových bodech)
    - Umožňují letmé čtení na dobu dočasnou (**browsing**) – na jeho základě se může zákazník rozhodnout zda koupí.

Jiná majetková práva

- Odměna v souvislosti s **nenahranými nosiči**
  - Tuzemský výrobce nebo dovozce - 4% z prodejní ceny nosiče
- Odměna v souvislosti s **přístroji umožňujícími kopie nosiče**
  - Tuzemský výrobce nebo dovozce
    - magnetofon, videopřístroj – 1,5% z prodejní ceny
    - rozhlasové a TV přijímače umožňující nahrávání – 1,5 % z prodejní ceny
- Odměna v souvislosti s **kopírovacími přístroji**
  - Tuzemský výrobce nebo dovozce – 650 až 12000 Kč podle výkonnostní kapacity (počet kopií za minutu)
- Odměna od **poskytovatele tiskového kopírování**
  - Černobílá kopie – 0,10 Kč
  - Barevná kopie – 0,20 Kč

Odměna při opětovném prodeji originálu

- „právo na slušné vypořádání“
- **Autoři výtvarných děl** dostávali jen při prvním prodeji originálu
  - Když se dílo později prosadí je prodáváno za mnohem vyšší částku
- Platí prodávající kolektivnímu správci
  - 5% z prodejní ceny 30 000 – 150 000
  - postupně se snižuje až na 2 % z ceny nad 7 500 000

Časové omezení majetkových práv

Časové omezení majetkových práv autorských:

- obecná doba trvání je: po dobu života autora a **70 let po jeho smrti**
- po uplynutí doby majetkových práv autorských => **dílo volné či volně využitelné**, tj. bez svolení autora či jeho právních předpisů a bezúplatně

Zvláštní režim některých děl

- Zaměstnanecké dílo
- Struktura databáze
- Dílo souborné
- Zpracování a překlad
- Počítačový program
- Audiovizuální dílo
- Školní dílo
- Kolektivní dílo

Zaměstnanecké dílo

- Dílo vytvořené autorem ke splnění pracovněprávních povinností
- **Posílení role zaměstnavatele**
  - Právo na výkon veškerých majetkových práv k zaměstnaneckému dílu
  - Zaměstnavatel oprávněn dílo zveřejnit, upravit, zpracovat, případně přeložit, spojit s jiným dílem, zařadit do souboru a uvádět dílo na veřejnosti pod svým jménem.
- **Je součástí obchodního závodu** – může být převeden
- Osobnostní práva zůstávají autorovi
  - V případě zániku (smrti) zaměstnavatele bez právního nástupce na něj přecházejí i **majetková p.**
  - Odměna autora je kryta mzdou (příp. dodatečná odměna)

Dílo vytvořené na objednávku

- Dílo vytvořené na objednávku je dílo vytvořené na základě smlouvy o dílo.
- platí, není-li dohodnuto jinak, že autor poskytl **licenci k účelu**, který vyplývá ze smlouvy
  - K užití díla nad rámec účelu je obvykle třeba získat licenci licenční smlouvou.
- **Autor může takto vytvořené dílo užít a poskytnout licenci jinému k jeho užití, pokud to ovšem není v rozporu s oprávněnými zájmy objednatele a není-li dohodnuto jinak.**

Školní dílo

- opačný princip, než u díla zaměstnaneckého
- nevzniká právo nakládat majetkovými právy přímo, ale vzniká mu právo na uzavření licenční smlouvy.
  - Pokud by autor uzavření smlouvy odmítal bez závažného důvodu, může za něj rozhodnout soud.
- Autor školního díla může své dílo užít a poskytnout jinému licenci k užití pouze tehdy, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy (ve smlouvě lze vyloučit)
  - Škola má pak právo požadovat přiměřenou náhradu nákladů, které vynaložila

Databáze

- **Databáze** často obsahují "pouhá fakta a údaje", které samy o sobě nepodléhají autorskoprávní ochraně a na hodnotě nabývají až v samotném logicky uspořádaném celku databáze
  - Jak ochránit investice, které jsou vkládány do tvorby databází ?
  - Předmětem ochrany je tedy vklad na její vytvoření (peníze, čas, úsilí)
  - podmínkou pro samotnou existenci databáze je její systematičnost

- **Databáze** = *soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky **uspořádaných** a individuálně **přístupných** elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření.*
  - Zahrnuje databázi elektronickou i klasickou (kartotéka)
- Zvláštní práva k databázi přísluší **pořizovateli** databáze (FO i PO!) x nepoužívá se pojem autor, protože nejde o autorské dílo
- **Doba ochrany** obsahu databáze je 15 let

Příklad

- Např. databáze vědeckých článků, zlaté stránky
- Elektronický **soubor** údajů o zákaznících, abecedně **uspořádaný** dle druhů koupeného zboží, s **přístupem** ke každému **jednotlivému** údaji, vzniklý **podstatnou investicí** obchodníka do pořízení seznamu, spočívající ve zhotovení a zprovoznění informačního systému na jeho objednávku

Práva k databázi

- Nejde o Aut.dílo, proto hovoříme o jiných zvláštních právech
- Zvláštní práva k databázi
  - **Vytěžování** - trvalý nebo dočasný přepis
  - **Zužitkování** - jakýkoli způsob zpřístupnění obsahu databáze veřejnosti (rozšiřování, pronájem, zpřístupnění on-line)

Databáze X Struktura databáze

- **Struktura databáze** = *soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, který je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu jedinečným **výsledkem tvůrčí duševní činnosti***
  - JDE O AUTORSKÉ DÍLO
    - musí jít o výsledek tvůrčí duševní činnosti X databáze
    - Např. Žlutá část zlatých stránek (firmy dle oborů)
      - průvodce po restauracích - ve žluté části Zlatých stránek pod heslem Restaurace - uživatel v něm může vyhledávat podle městských částí, obcí či typu kuchyní.

Ochrana počítačového programu

- Ustanovení § 65 AZ

*Počítačový program, bez ohledu na formu jeho vyjádření, včetně přípravných a koncepčních materiálů, je **chráněn jako dílo literární**.*

chráněn je i koncepční materiál

- Směrnice 2009/24/ES – ochrana i přípravného koncepčního materiálu (analýza, systémový design apod.)

- Podmínky:

1. Původnost = originalita, původní činnost programátora

- Nevyžaduje se individuální povaha = SW stejné funkcionality mohou vytvořit různí autoři, i zdrojový kód může být podobný (v případě sporu – posoudí znalec)

2. Objektivní vnímatelnost

- Chráněny mohou být i výstupy počítačového programu
  - Např. uspořádaná data
- Není chráněno:
  - myšlenky, principy na kterých SW založen
  - grafické rozhraní

Porušování autorských práv k počítačovým programům

- **Užívání počítačových programů nad rozsah povolený zákonem nebo licenční smlouvou**
  - základní problém

2 FORMY:

- **nelegální užívání**
  - jednání uživatelů, kteří si pořídí **nelegální kopie** počítačových programů a ty pak užívají
- **nadužívání**
  - legální uživatel počítačového programu užívá program ve **více instalacích či kopiích**, než je počet, ke kterému je oprávněn dle licenční smlouvy (např. firmy)

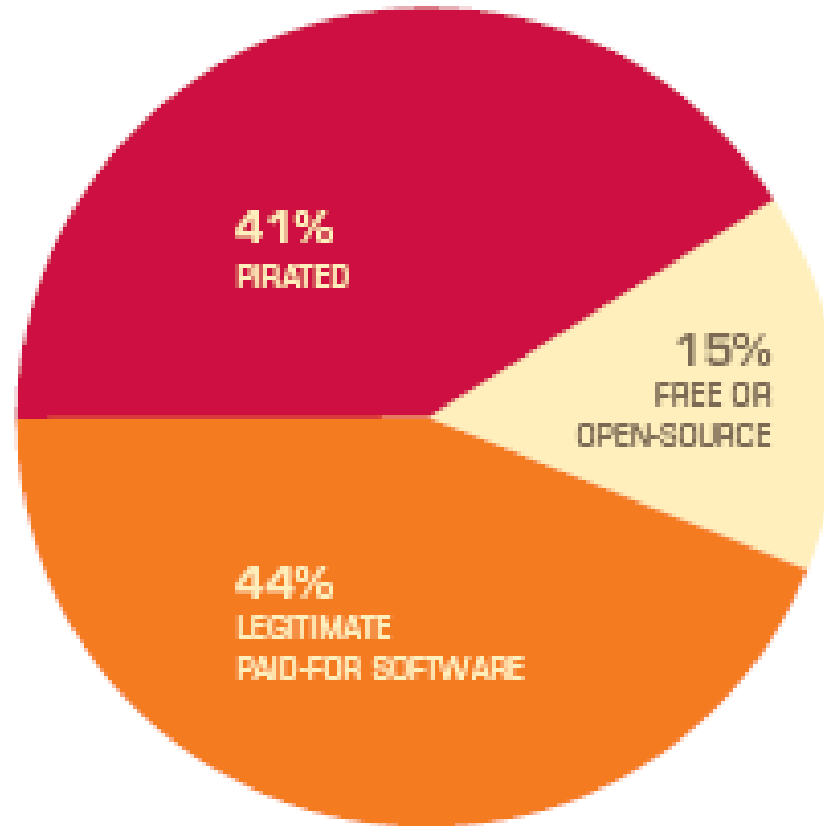
Porušování autorských práv k počítačovým programům

- Neoprávněné pořizování kopií počítačových programů
- *Příklad: Soud vydal trestní příkaz proti **dvěma 19letým studentům**, kteří byli shodně odsouzeni k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku s podmíněným odkladem výkonu trestu na 2 roky. Soud rovněž uložil trest propadnutí věci, a to osobních počítačů obžalovaných a cca 1220 CD nosičů. Obžalovaní vytvářeli **nelegální kopie počítačových programů a her**, které následně distribuovali prostřednictvím internetu a inzerce.*

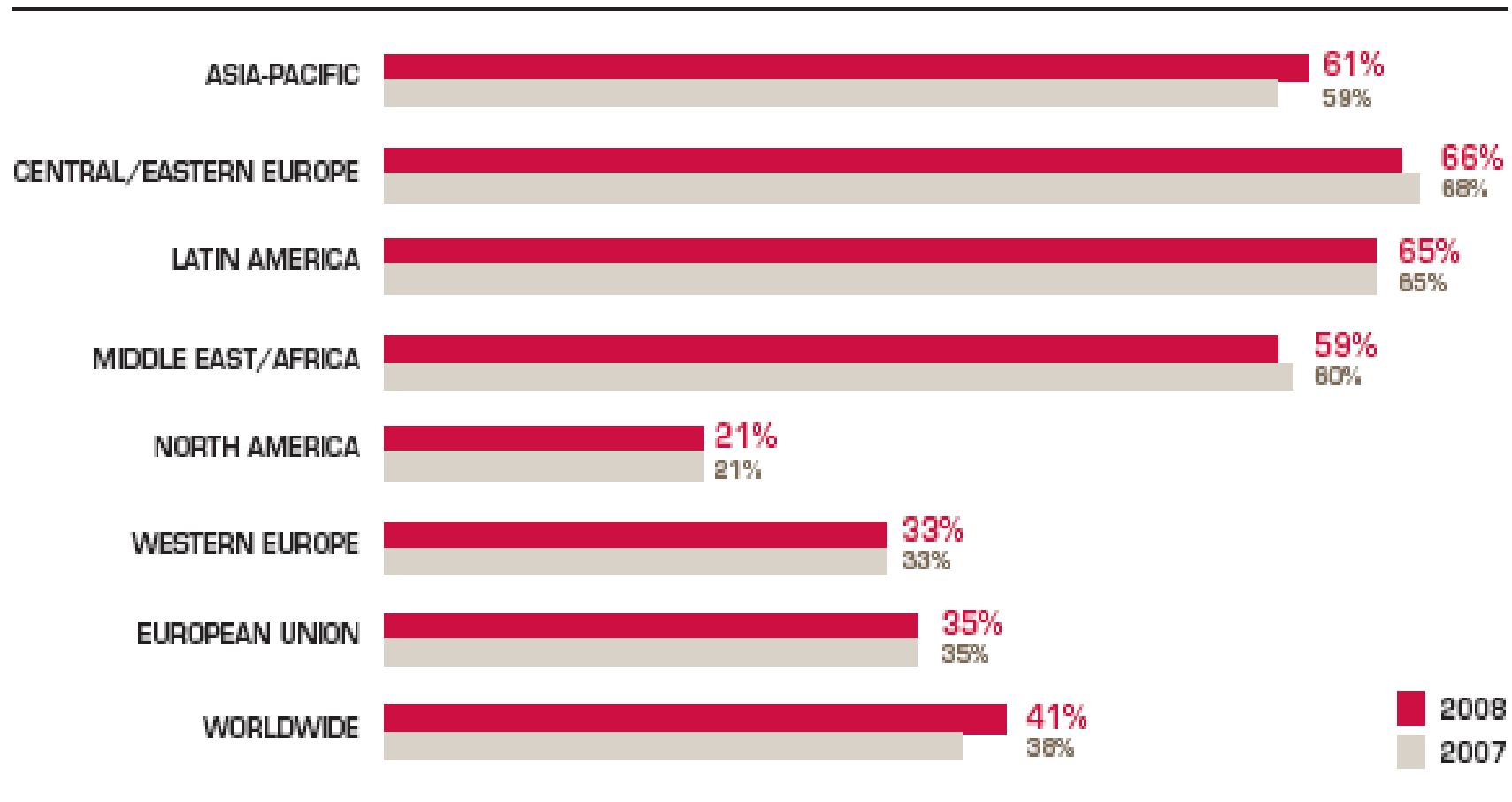
Porušování autorských práv k počítačovým programům

- **Neoprávněné šíření kopií** počítačových programů s počítači
  - Především distributoři hardware – distribuují nelegálně i nainstalovaný hw (většinou operační systémy, kancelářské balíky).
- *Soud vydal trestní příkaz proti mladému muži, jehož uznal vinným z porušování autorských práv. Obžalovaný byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání 6 měsíců s podmíněným odkladem výkonu trestu na 1,5 roku. Muži, jenž byl zaměstnancem společnosti zabývající se prodejem výpočetní techniky, bylo prokázáno, že **prodával zákazníkům počítač s neoprávněně nainstalovaným operačním systémem MS Windows.***

Svět

FIGURE 3: Piracy Rate by Region

SOURCE: SIXTH ANNUAL BSA-IDC GLOBAL SOFTWARE PIRACY STUDY, MAY 2009

TABLE 1: Top 25 High and Low Piracy Rates

HIGHEST PIRACY		LOWEST PIRACY	
Georgia	95%	United States	20%
Bangladesh	92%	Japan	21%
Armenia	92%	Luxembourg	21%
Zimbabwe	92%	New Zealand	22%
Sri Lanka	90%	Austria	24%
Azerbaijan	90%	Belgium	25%
Moldova	90%	Denmark	25%
Yemen	89%	Sweden	25%
Libya	87%	Switzerland	25%
Pakistan	86%	Australia	26%
Venezuela	86%	Finland	26%
Indonesia	85%	Germany	27%
Vietnam	85%	United Kingdom	27%
Iraq	85%	Netherlands	28%
Ukraine	84%	Norway	28%
Algeria	84%	Israel	32%
Montenegro	83%	Canada	32%
Paraguay	83%	Ireland	34%
Cameroon	83%	South Africa	35%
Nigeria	83%	Singapore	36%
Zambia	82%	UAE	36%
Bolivia	81%	Czech Republic	38%
Guatemala	81%	Taiwan	39%
China	80%	Reunion	40%
El Salvador	80%	France	41%

Hudba

- 4 kategorie pirátství:
  - **Prosté pirátství** – je neautorizované duplikování originální nahrávky pro komerční zisk bez souhlasu držitele práv.
  - **Bootlegy** – jsou neautorizované nahrávky živých nebo rozhlasových vystoupení. Ty jsou duplikovány a prodávány
  - **Padělky** – jsou kopírovány a baleny tak, aby co možná nejlépe připomínaly originál.
  - **Internetové pirátství** – hudební nahrávky zkomprimované, odesílané a přenášené po celém světě prostřednictvím internetu

Audiovizuální díla

- §62: *dílo vytvořené **uspořádáním** děl audiovizuálně užitých, ať již zpracovaných, či nezpracovaných, které sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, vyvolávajících dojem pohybu*
  - Autorem je režisér
  - Potřebuje souhlas jednotlivých autorů zpracovaných složek

Film

FORMY POŘUŠOVÁNÍ

- nelegální projekce
- pirátství ve videopůjčovnách
- prodej padělků na tržnicích apod.
- **Nejčastěji**: neoprávněná výroba DVD a sdílení filmů po Internetu
  - Za **neoprávněné zhotovování a distribuci DVD-R** se označuje převádění filmů do digitálních formátů vhodných pro vypálení, vypalování takových záznamů a jejich následná distribuce.

Neoprávněné sdílení filmů na Internetu

- *Dle poznatků ČPU (Česká protipirátská unie) je nejčastějším internetovým pirátem student střední nebo vysoké školy či mladý, v oboru IT zkušený pracovník velké firmy s přístupem k vysokorychlostnímu internetu s tím, že ke své nelegální činnosti obvykle zneužívá právě zařízení své školy či svého zaměstnavatele.*

Zvláštní pravomoci celního úřadu

- **zajistit věc**, u které je podezření, že její držitel neoprávněně zasahuje do práva autorského,
  - pokud jde o zboží z EU **na dobu až 1 měsíce**
- **Poté cel.úř. vyrozumí autora, kolektivního správce**
  - **Mají 15 dnů na vyjádření, jestli uplatní práva u soudu**

Práva související s právem autorským

- **Práva výkonných umělců**
  - výkony zpěváků, hudebníků, herců, tanečníků a jiných osob
  - Osobnostní práva
    - rozhodnout o zveřejnění
    - uvedení jména umělce
    - právo na ochranu před každým znetvořením, zkomolením nebo jinou změnou výkonu
  - Majetková práva
    - Podobná jako autorská
  - Ochrana 50 let

- **Práva výrobců zvukových záznamů**
  - Nejde o tvůrčí činnost
  - Výlučně **majetková práva**, ale jsou **převoditelná**
  - Předmět práv: zvukové záznamy výkonů výkonných umělců nebo jiných zvuků.
  - **Výrobcem zvukového** záznamu je nejen osoba fyzická, ale i osoba právnická
  - Doba ochrany 50 let
- **Práva výrobců zvukově obrazových záznamů**
- **Práva rozhlasových a televizních vysílatelů**
- **Právo nakladatele**
  - právo na odměnu v souvislosti s rozmnoženinou pro osobní potřebu
  - Doba ochrany 50 let

Kolektivní správa

- **Autor sám těžko spravuje svá práva** (ztížená kontrola užití, výběr odměny atd.)
- Na druhé straně: **uživatelé nemají reálnou možnost vyžádat si nezbytné souhlasy**
- Řešení: **Kolektivní správce**
  - **Účel:** kolektivní ochrana a uplatnění majetkových práv nositelů
  - **Úkol:** *sledování užití dotčených děl, výkonů či záznamů, vyjednávání s možnými uživateli, udělování jim souhlasu proti placení odměn a za zákonem povolených podmínek, k vybírání těchto odměn a jejich rozdělování mezi jednotlivé nositele práv.*

Vztahy kolektivního správce

• Vůči nositelům

- zastupovat každého nositele
- vést rejstřík nositelů i předmětů ochrany
- domáhat se nároku na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení + vybírat
- vést evidenci příjmů

• Vůči uživatelům

- sdělovat na písemnou žádost, zda zastupuje nositele
- uzavírat s nimi smlouvy
- zveřejňovat návrh výše odměn pro jednotlivé způsoby užití

Kolektivní správci v ČR

- OSA - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním
  - zastupuje více než 5000 skladatelů, textařů, hudebních nakladatelů a dědiců autorských práv
- DILIA - divadelní, literární, audiovizuální agentura
- INTERGRAM - Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů
  - užití uměleckého výkonu zaznamenaného na zvukový záznam, vysíláním rozhlasem nebo televizí, vytvářením rozmnoženin nebo šířených kabelovým přenosem
- OOA-S, Ochranná organizace autorská –
  - Sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl
- Občanské sdružení Gestor -ochranný svaz autorský
  - kolektivním správcem autorského práva při prodeji originálního výtvarného díla
- OAZA - Ochranná asociace zvukařů - autorů